

Rozhýbaný kraj

November / 2023

 KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Veľké cykloplány pre Gemer

Vynovené nemocnice v Košickom kraji

Obsah

Jedna pani povedala...

Zbohom zdravý rozum! Nič iné mi nenapadá lepšie, ako zamyslenie sedliaka, ktorý možno nepozná súvislosti, ale vie, čo, kedy a ako sa má urobiť na základe skúseností a možno aj intuície. Lebo myslí dopredu. A prezieravo. Ak však zopár tvrdohlavcov len búši hlava-nehlava, kritizuje všetko a všetkých, pričom si nedovidí ani na koniec vlastného nosa a zabúda, čo videli, zažili a hlásali, tak to je zrelé pre návštevu u odborníka. Niekedy aj u viacerých a opakovane... Nová, moderná cestárska technika sa stala stredobodom šírenia klamstiev a poloprávd. Terč sa našiel a vinníci už dopredu. Bez faktov, ale zato striefaním pekne odboku. Taká lacná a pritom primitívna kampaň, ktorá len zbytočne vyvoláva vášne, chfľi hnev i zlobu. Komu to pomôže? Čo tým kto získa? Tieto „plusové body“, ktoré naháňajú aj pirátske médiá, skôr prezrádzajú viac o úbohosti autora, či autorov. Ich úmysly totiž zďaleka nie sú čisté a úprimné. Už pred vyše tristo rokmi francúzsky spisovateľ a filozof Jean de La Bruyere napísal, že „je veľké nešťastie, keď človek nemá dosť ducha, aby hovoril dobre, a nemá dosť rozumu, aby mlčal.“ A parafrázujúc dávneho mysliteľa Konfucia sú až tri cesty k získaniu múdrosti. Cez skúsenosť, čo je ťažké, napodobňovanie, čo je zase ľahké, a premýšľanie. Takto je to najušľachtilejšie. Toto však nie je dopriate každému. Sú aj takí, čo vypúšťajú z úst a pier len síru a žľč. Všetko v štýle jedna pani povedala... Ak chceme zmeniť spoločnosť, v ktorej žijeme, musíme najskôr zmeniť seba, v tomto prípade stačí začať ignorovať ľudí bez ducha a rozumu.

Ak chceme zmeniť spoločnosť, v ktorej žijeme, musíme najskôr zmeniť seba...

Rastislav
Trnka

predseda KSK
predseda@vucke.sk

O 100-ročnici košického maratónu s Branislavom Koniarom

Rozhovor so šedou eminenciou najstaršieho maratónu v Európe. Pri jeho organizácii stojí už viac ako 30 rokov, no napriek tomu sa mu nezunoval. Lásku k jednému z najznámejších podujatí v kraji zdedila celá jeho rodina.

str. 4 - 5

Bývanie v oblakoch

Ak vás tradičné hotely omrzeli, prídte na Tokaj. Vďaka župnému grantu tam ako huby po daždi vyrástli útulné domčeky s výhľadom na slovenské Toskánsko. Ubytujte sa v korunách stromov a zažite dovolenku, o akej ste nespívali.

str. 14

Seniori, ďakujeme

Október už tradične patril všetkým skôr narodeným. Spolu s Jednotou dôchodcov Slovenska si župa zaspomínala na časy minulé, no na spoločných stretnutiach bola reč aj o ich aktívnom trávení času či záľubách. V Košickom kraji žijú svieži seniori, od ktorých sa mladšie ročníky môžu veľa naučiť.

str. 15

Rozhovo

s Branislavom Koniarom

Maratón je nielen magický či rekordný a priateľský, ale hlavne emočný.

S behom je priam zrastený a je jeho súčasťou už niekoľko desaťročí. Medzinárodný maratón mieru (MMM) si už ani nevieme predstaviť bez Branislava Koniara (64), ktorý sa stal dôležitou súčasťou organizačného tímu už v roku 1991 a ako jeho riaditeľ prispel k vysokej latke tohto prestížneho podujatia - najstaršieho behu na našom kontinente. Vyštudovaný inžinier šéfuje renomovanej marketingovej agentúre, je skromný a zároveň rozhladený, často váži slová, ale vždy ich dodrží a aj preto ho zdobia prirodzený rešpekt. Výsledky, ocenenia a uznania sú tým správnym pohladením na duši tohto rodeného Košičana, ktorý sa pochopiteľne najlepšie cíti v neškrobenej a priateľskej atmosfére rodiny športovcov.

Ako ste sa vlastne dostali k behom a konkrétne k maratónu?

Jednoducho. Hrával som súťažne futbal a pri vešaní kopačiek na klinec som si dal predsavzatie neostať bez pohybu. Popri rodinných povinnostiach mi prišiel ako najlepšie riešenie beh, ktorý som si mohol časovo prispôbovať k ostatným povinnostiam. Od pravidelných okruhov uličkami košickej Terasy som sa dostal k prvým pretekom a do partie ľudí, ktorí trénovali systematickejšie, a to bol impulz aj k mojej maratónskej premiére v roku 1988. V roku 1991 som mal za sebou tri košické maratóny, pracoval som ako projektant, no nebavilo ma sedieť v kancelárii bez poriadnej roboty, ktorej vtedy v tejto branži výrazne ubúdalo. Zjavila sa ponuka z Maratónskeho klubu Košice a vlastne odvtedy sa intenzívne točím okolo maratónu...

Zo sto rokov úžasnej značky MMM ste v podstate nechýbali až pri treťine ročníkov jubilanta, ktorý oslávil už storočnicu. To je v živote človeka nezmazateľný zápis. Ako sa vám to podarilo zvládnuť s tradičným pokojom a rozvahou?

Ubehlo to ako voda... Som rád, že som urobil pred rokmi toto rozhodnutie. Dostal som priestor na realizáciu, našiel zaľúbenie. Je to veľmi pestrá, no náročná práca, ale hmatateľné výsledky ma posúvajú dopredu. Stretol som veľa ľudí, ktorí pomáhali vytvárať podmienky a o ktorých som sa mohol oprieť. Aj im patrí veľká vďaka!

Ktoré rozhodnutie v súvislosti s ma-

ratónom bolo azda najťažšie?

Určite rok 2020, covid a boj o zachovanie maratónu. Ten sme raz vyhrávali, potom prehrávali, bolo to o nádeji a stratách. Bolo to najstresujúcejšie a najdynamickejšie obdobie.

Spája sa s vami slogan Vyskúšaj raz, zamiluj si navždy! Ste teda večne zamilovaný?

Slogan vznikol pred rokmi a odzrkadľuje pocity tisícok bežcov i mnohých z nás organizátorov. Neviete sa od diania okolo maratónu v Košiciach odpútať. Mnohí sa vracajú, mnohí sa po celé roky ani nevzdialia.

Áno, jednak je to masová záležitosť, no na druhej strane rekordy. Vnímáte to tak?

Sú to dva hlavné prúdy pri organizovaní maratónu vo svete. Jeden sleduje a rozvíja elitnú časť pretekov, druhý masovú účasť rekreačných bežcov. Nie všade sa venujú obom. Treba to umne skĺbiť. Košický maratón mal od nepamäti ambície presadiť sa i športovými výsledkami. I dnes sa pohybuje v rebríčkoch World Athletics vysoko, priebežne na 15. mieste z vyše stovky podujatí, ktoré vôbec splnili kritériá na zaradenie do takéhoto bodovania. Maratónske behy po celom svete stále pribúdajú, ale cestou prepájania špičkových výkonov s masovou účasťou ide len časť z nich. Je to to oveľa náročnejšie na prípravu, na organizáciu aj na ekonomické zabezpečenie. V minulosti bol maratón v Košiciach známy svojimi prísnymi limitmi, nemohol štartovať ktokoľvek. Staráme sa dlhodobo i o ďalšie generácie, máme počas roka viacero ďalších bežeckých projektov. A na mnohých príbehoch z populárneho minimaratónu vidíme, že z detí, ktoré ho absolvovali s otcom a mamou za ruku, sa často stávajú ľudia, ktorí pri tomto športe ostávajú aj v dospelosti.

Aké prívlastky maratónu vám napadnú, okrem toho, že je Košický, medzinárodný a mierový?

Je nielen magický či rekordný a priateľský, ale hlavne emočný. To je to, čo si bežci nevedia vynachváliť. Spätaná väzba medzi bežcom a divákom je obrovská, bohatá. Jedni tlačia druhých k lepším výkonom a aj naopak platí, že bežci vzbudzujú v divákoch nadšenie.

Prezradíte ďalšie výzvy?

Rozhodne chceme zúročiť to, čo sme spoločnými silami dosiahli. Vytvárať a upevňovať podmienky, ktoré umožnia nášmu maratónu nielen prežiť, ale i ďalej rásť. Trpezlivo budujeme jeho postavenie, imidž, pričom základy sú i vďaka našej húževnatej práci pevné.

Ako vnímate podporu Košického samosprávneho kraja, ktorá je z roka na rok výraznejšia a pestrejšia?

Vážime si podporu každého z našich partnerov, župu samozrejme nevyňímajúc. Štatistiky hovoria, že až okolo 40 percent našich účastníkov je práve z tohto regiónu, z východného Slovenska. Je to rozhodujúca základňa, čiže podpora smeruje vo veľkej miere i pre túto veľkú skupinu rodákov. A v našich regiónoch registrujeme stále i veľký potenciál ďalšieho rastu. Tento záujem a pomoc nás preto vskutku tešia.

V pamäti je nedávny stý ročník. Aký bol vašimi očami v kocke?

Určite nesmierne pestrý, lebo sme okrem samotných pretekov dokázali zorganizovať veľa sprievodných aktivít v rôznych rámcoch, v oblasti kultúry, osvetu, charity, ale aj športovej diplomacie. Maratón bol potom sám osebe veľmi zaujímavý a aj s rekordnou koncovkou v mužskej kategórii.

Vyšla o vás už aj kniha Život ako maratón. Koľko sa dá o tejto téme s vami rozprávať?

O svete behu a aktívneho životného štýlu rozhodne celé hodiny. Všetko to dianie je veľmi inšpiratívne. Už v minulosti prispelo k zrodu množstva menších regionálnych športových podujatí. A tie stále pribúdajú. Môžeme byť hrdí, že sme východ krajiny, no napokon i celé Slovensko takpovediac rozbehali.

Akú podporu vo vašej srdcovke máte vo vlastnej rodine?

Kto nás bližšie pozná, vie, že počas maratónu sme na tej ulici zaprataní prácou vlastne všetci. Manželka Iveta, dcéry Michala, Kristína a Zora, zať Peter i členovia širšej rodiny. Postupne prichádza na rad ďalšia generácia, vnučka Hanka už pomáhala pri registrácii, najmenej deti bežali minimaratón...

Košická župa otvorila most pri Stretave

Východniari jazdia po ďalšom zrekonštruovanom moste v Košickom kraji. Mostný objekt M4356 cez potok Čierna Voda za obcou Stretava bol súčasťou veľkej rekonštrukcie cesty II/555 Michalovce - Veľké Kapušany - Kráľovský Chlmec, financovanej z eurofondov. Spočiatku sa rátalo s rekonštrukciou 15 nosníkov z celkového počtu 30, no po začatí stavebných prác bolo zistené, že poškodené boli všetky nosníky. Košická župa preto projekt prepracovala, zhotoviteľ odstránil celú nosnú konštrukciu a vedľa poškodeného mosta osadil dočasné premostenie. V rámci rekonštrukčných prác boli pôvodné nosníky typu Vloššák nahradené predpätými tyčovými prefabrikátmi a na novej

nosnej konštrukcii je už vybudovaná nová izolácia a odvodnenie. Rovnako tak aj nová asfaltobetónová vozovka, rímasy, chodník, obrubníky a oceľové zábradlia so zvodidlami. Zachovaná časť spodnej stavby bola sanovaná. V záverečnej fáze rekonštrukcie boli zrealizované aj terénne úpravy brehu a okolia mosta. Aby nedošlo k zatekaniu vody za krídla opôr, terén je spevnený dlažbou a upravená je aj cesta pred a za mostom. Stavba z roku 1964 bola od januára 2021 v havarijnom stave a župa ju v máji uzavrela pre kamióny, ktoré využívali obchádzkovú trasu cez obce Trhovište a Oborín. V októbri stavbári osadili náhradné mostné provizorium, po ktorom mohli jazdiť vozidlá s hmotnosťou do 35 ton.

V roku 2022 došlo k dramatickému nárastu cien stavebných materiálov, v dôsledku čoho zhotoviteľ nebol schopný dokončiť stavbu za pôvodne zazmluvnené ceny. Búracie práce tak boli prerušené a stavba pozastavená. Keďže šlo o projekt financovaný z eurofondov, všetky zmeny na projekte podliehali súhlasu riadiaceho orgánu. Schválenia zmien však často trvajú neúmerne dlho. Výstavba mosta sa navýšila o 647 000 eur, než bola pôvodne zazmluvnená cena. Projekt rekonštrukcie takmer 9-kilometrového úseku cesty II/555, spolu s mostom, si tak vyžiadal viac ako 4,5 mil. eur, z toho samotná rekonštrukcia mosta predstavuje sumu 1,2 mil. eur.

Ďalšie milióny do krajských ciest a mostov

Megaprojekty v doprave, na ktoré je župný rozpočet krátky, dostali zelenú od krajských poslancov. Zastupiteľstvo KSK schválilo spolufinancovanie troch projektov v celkovej hodnote 6 miliónov eur. Župa tak bude môcť požiadať o peniaze z Programu Slovensko na stavebnú úpravu a odvodnenie cesty vo Veľkých Kapušanoch, taktiež rekonštrukciu mosta cez Ružín v Jaklovciach a rekonštrukciu mosta cez Kalužský potok za obcou Kaluža. Spolufinancovanie kraja, vrátane rozpočtovej rezervy, predstavuje dohromady 605-tisíc eur.

Župa opraví takmer 44 km ciest, najviac v okrese Košice-okolie

Košický samosprávny kraj pokračuje v ďalších opravách ciest II. a III. triedy, ktoré sú v nevyhovujúcom stupni stavebno-technického stavu. Súvislá oprava vozoviek sa dotýka 30 úsekov po celom Košickom kraji v celkovej dĺžke vyše 45 km. V okrese Košice-okolie sa zrealizuje viac ako polovica súvislých opráv v rozsahu 24 km. Ide o konkrétne úseky cesty II/552 od Nižnej Hutky, cez Bohdanovce, Slanec až po Slanské Nové Mesto. Opravy sa dočkajú aj vybraných úsekov ciest III. triedy, a to v Novej Polhore, Ruskove, Debradi, Mokranciach, Períne, Šemši, medzi Baškou a Bukovcom a v extraviláne Bane Lucia. Najdlhším opravovaným úsekom je intravilán obce Moldava nad Bodvou v dĺžke 2,4 km.

Obnova čaká aj šesť úsekov v okrese Trebišov v dĺžke 9,4 km. Potešia sa najmä obyvatelia obcí na ceste II/552 od Zemplínskej Teplice cez Egreš, Čaloku, Čelovce až po Nižný Žipov. V tomto okrese je zároveň plánovaná aj oprava najdlhšieho úseku z celého kraja v dĺžke 4,6 kilometrov, a to od mosta Latorica po križovatku na obec Leles. V Rožňavskom okrese pribudne nový asfalt na piatich úsekoch v dĺžke 9,5 kilometra. Ide o úseky medzi obcami Rudná - Rožňava, Roštár - Štítnik, Rožňava - Čučma a Dobšiná - Rejdová. Najdlhší, takmer štvorkilometrový úsek, opravujú od obce Gočaltovo po hranicu Košického a Banskobystrického kraja, v časti Hrádok. V Michalovskom okrese opravujú

cestu medzi Bežovcami a Záhorom a v okrese Spišská Nová Ves dva úseky v obci Harichovce. Správa ciest KSK mala celkovo vyčlenených 5,6 mil. eur na súvislé opravy ciest v roku 2023. Okrem plánovaných súvislých opráv ciest prebiehajú zároveň dôležité rekonštrukcie vozoviek z eurofondov, v celkovom rozsahu približne 50 km, pričom v okrese Spišská Nová zrekonštruujú 16 kilometrov ciest. Košický samosprávny kraj mal v pláne opraviť viac, no v aktuálnom rozpočte nenašiel dostatok prostriedkov z dôvodu krátenia podielových daní samosprávam, vysokej inflácie, nárastu cien materiálov a energií.

Vynovené nemocnice na Zemplíne a Spiši pomôžu väčšiemu počtu pacientov

Spišskonovoveská nemocnica otvorila nové Gastroenterologické centrum, nemocnica v Trebišove kompletne zrekonštruovala centrálnu operačnú sálu. Nie je to náhoda, že si ľudia zvyknú priať v prvom rade zdravie. Každá správa o kvalitnejšej a modernejšej zdravotnej starostlivosti je víťazstvom pre všetkých východniarov. V posledných týždňoch také prišli z dvoch nemocníc v Košickom kraji. Ide o župné budovy nemocníc v Spišskej Novej Vsi a Trebišove, ktoré má v dlhodobom prenájme Svet zdravia. Hovorí sa, že zdravie a imunita sa skrýva v črevách. Vďaka novému Gastroenterologickému centru za 370 000 eur, ktoré pribudlo v Spišskonovoveskej nemocnici, už obyvatelia regiónu nebudú musieť za vyšetreniami merať ďalekú cestu. Moderná medicínska

technika i rozšírené priestory umožnili pomáhať väčšiemu počtu pacientov s ochoreniami tráviaceho traktu. Zdravotníci tu môžu vykonať až o 80 % viac endoskopických výkonov, čo výrazne kráti čakacie doby. Slovensko sa dlhodobo drží na prvých miestach rebríčka medzi svetovými krajinami s najčastejšie diagnostikovaným kolorektálnym karcinómom. Vďaka novému centru môžu lekári navýšiť aj preventívne kolonoskopie, na ktoré mali doteraz len obmedzený priestor. Operačné sály v Trebišovskej nemocnici neboli rekonštruované 45 rokov. Dnes ich modernizáciu pociťujú pacienti i personál prostredníctvom kvalitnejšej zdravotnej starostlivosti a kratších čakacích lehôt. Šesť nových operačných sál, samostatný vstup na oddelenie ARO,

moderná pred a pooperačná starostlivosť. Zmodernizované oddelenie centrálnych operačných sál navýšilo kapacitu až o dve operačné sály. Trebišovská nemocnica týmto projektom ukončila veľký balík eurofondových rekonštrukcií, ktoré začala realizovať ešte v roku 2019. Celková investícia sa vyšplhala na takmer 2,5 milióna eur. Súčasťou balíka bola modernizácia pôrodnice, novorodeneckého oddelenia, nový urgentný príjem, internisticko-neurologický lôžkový klaster a taktiež dovybavenie rádiodiagnostického pracoviska novým CT prístrojom a oddelenia anestéziológie a multidisciplinárnej intenzívnej starostlivosti novým systémom na sledovanie vitálnych funkcií pacientov.

100 MMM

Vďaka maratónu všade na svete vedia, kde leží srdce Európy a Košický kraj.

Videli ste ich? Holubice mieru si to už po 100.krát zamierili do krajského mesta, aby ukázali bežcom, že šport spája ľudí rôzneho vierovyznania, farby pleti či veku. Storočnica Medzinárodného maratónu mieru bola veľkolepá. V časoch zrodu sa na beh Košicami odhodlalo 8 statočných, v prvú októbrovú nedeľu prešlo štartom takmer 17-tisíc maratónco. Trať je magická nielen pre rýchle nohy, jej kúzlo oči nevidia. Športový sviatok roka podporila aj župa. Od svojho vzniku pravidelne vyčleňuje financie pre organizovanie maratónu. Tento rok kraj prispel na aktivity takmer 75-tisíc eur. Okrem podpory z krajskej organizácie cestovného ruchu Košice Región Turizmus išlo aj o financovanie

vanie pamätnej bankovky, maratónskeho expresu či výstavy o maratóne. Celkovo, od roku 2013 na tento športový sviatok župa vyčlenila viac ako 200-tisíc eur. A aby sa šport dostal do žíl už študentom, zapája žiakov z krajských stredných škôl do Junior-skej štafety - Po stopách maratónskych legiend. O mladícky vietor sa postarali tímy z každej druhej krajskej strednej školy. Jubileum maratónu si zapamätajú aj deti s veľkým talentom, no s neľahkým osudom, ktoré dlhodobo podporuje Nadácia KSK. Stovke detí darovala župa sto párov topánok, aby si zabehli po ďalšie úspechy. Medzinárodný maratón mieru bol tak opäť slávnosťou nielen pre tých, čo si obúvajú bežecké topánky.

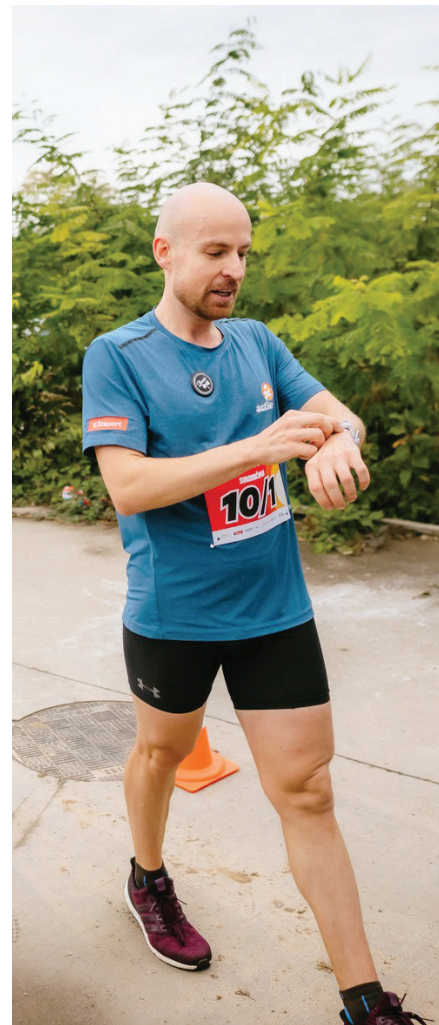

Behom až pod chomút

Príjemné spojili s užitočným a krásnym. Emil Henček (31) svoju bežeckú vášeň nikdy netajil a práve takto pri pravidelnom pohybe objavil aj svoju priateľku Barboru (26), ktorá má rovnakého koníčka. Slovo dalo slovo a obaja sú už novopečení manželja. Ženích - čakateľ, dokonca netradične v deň sobáša, vyrazil von v teniskách. V rámci svadobnej štafety Emil absolvoval prvý 9-kilometrový úsek spred Úradu Košického samosprávneho kraja až do Tokajskej oblasti... „Hoci som teraz už pár dní ženatý, pre mňa beh znamená slobodu, je

to najjednoduchšia forma pohybu a únik z reality. Venujem sa tomu už deväť rokov,“ uviedol Emil a jeho partnerka dodala: „Pre mňa je to už životný štýl, pričom začínala som z prozaického dôvodu - chcela som schudnúť.“ Obaja prekonávajú svoje osobné rekordy, naďalej pretekajú a nebyť bežeckých podujatí, asi by sa ich cesty nestretli. No padli si do oka, čo je už šesť rokov. Emil v deň svadby 21. októbra, dokonca bežal na podujatí Zaži východ, ktoré podporil Košický samosprávny kraj. „Išlo o tím Svadobčania, v ktorom okrem mňa

v štafete bežali na ďalších piatich úsekoch svadobní hostia a zvyšní štyria členovia nás prišli na hostinu povzbudiť neskôr po dobehnutí do cieľa. Bolo to super, bez stresu, veď som bežal ešte ako slobodný človek...“ netajil Emil. Jeho vtedy ešte len budúca manželka mala iné starosti u kaderničky, ale všetko napokon dopadlo podľa predstáv, pričom bežec-ký výkon sa na ženíchovi neprejavil nijako únavne. Zvládol totiž aj nedávny Medzinárodný maratón mieru v Košiciach s časom 2:49:32 skončil celkovo na 88. mieste, iba päť minút za svojim osobákom. A aké sú rady manželov-bežcov pre nasledovníkov, aby si tiež obľúbili pohyb na čerstvom vzduchu? „Určite to treba skúsiť a začať behať. Človek má potom viac energie, cíti sa lepšie, zdravšie, nezadýchava sa do schodov...“ nabáda Emil a Barbora ho doplnila takto: „Bežať treba pravidelne a aspoň na začiatok je vhodné si nájsť sparringpartnera. Beží sa v podstate za každého počasia a netreba sa ničoho báť.“

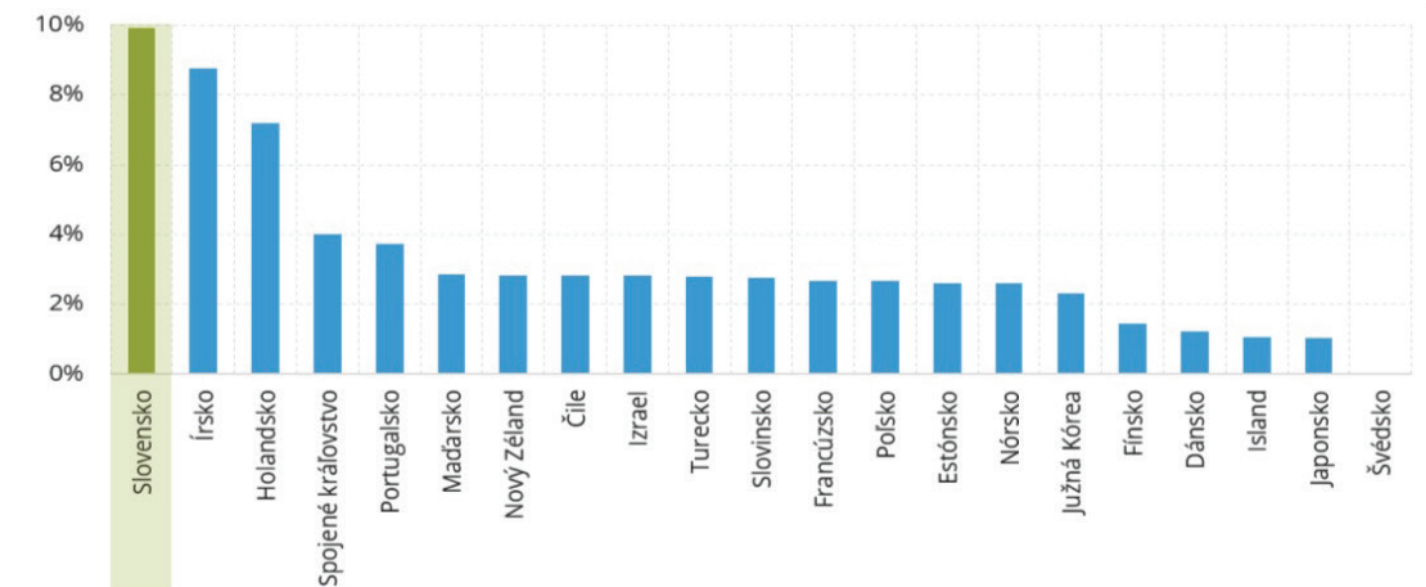
Posilní nastupujúca vláda kompetencie regiónov?

Mestá, obce a samosprávy mali po prvý raz možnosť rozhodovať o tom, na aké účely využijú nové eurofondy, určené pre regióny vo výške 2,14 miliardy eur. Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie (MIRRI) navýšilo eurofondy pre regióny z pôvodných 16,9 % až na takmer 19 % z celkovej alokácie Programu Slovensko. Ďalšou pozitívnu správou je, že k pôvodnej sume 2,14 miliardy eur bolo vyčlenených ďalších viac ako 213 miliónov eur, priamo zo zdrojov ministerstva. Regióny teda budú prostredníctvom

mechanizmu integrovaných územných investícií (IÚI) rozhodovať o vyše 2,3 miliardy eur, ktorú môžu použiť na strategické investície podľa vlastných potrieb a priorit. Bývalé vedenie MIRRI sa zároveň snažilo presvedčiť aj ďalšie rezorty, aby časť svojej alokácie presunuli do kompetencie regiónov. Tento princíp dlhé roky úspešne funguje v Poľsku aj Česku a prináša skvelé výsledky. Bývalý minister MIRRI Peter Balík zdôraznil potrebu, aby aj nastupujúca vláda pokračovala v posilňovaní kompetencií regiónov a samospráv a zabezpečila pre ne

aj adekvátne finančné krytie. Podľa publikácie Bližšie k občanom z Návodu pre úspešné Slovensko z dielne úradníckej vlády Ludovíta Ódora, decentralizácia prispieje k znižovaniu korupcie. Štáty, v ktorých je nižšia miera korupcie, sú hospodársky rozvinutejšie a menej centralizované. Slovensko patrí k štátom, ktoré majú, v prípade pokračovania decentralizácie, ale aj digitalizácie, vysoký potenciál rastu ekonomiky, ako vyplývalo z porovnania OECD.

Potenciálny nárast HDP pri decentralizácii verejnej správy

zdroj: OECD, Fiscal Federalism and its Impact on Economic Activity, Public Investment and the Performance of Educational Systems

Eugen Jurzyca

Župa zmení Gemer na raj pre cyklistov

TOP projektom bude 52-kilometrový Gemer trail, na ktorý chce župa prilákať až 100-tisíc cyklo nadšencov ročne.

Ak patríte medzi cyklistov, ktorých neodrádza ani náročný terén, zbystrite pozornosť. Župa chce v najbližších siedmich rokoch zainvestovať do rozvoja cyklistiky na hornatom Gemeri odhadom 10,6 milióna eur. Do roku 2030 plánuje v okolí Rožňavy vybudovať sieť krajských bike pointov, kde cyklisti nájdu servisné stojany, informačné panely s mapami, lavičky na oddych aj elektronabíjacie stanice. Konceptu Cyklodestinácie Gemer schválilo Zastupiteľstvo Košického samosprávneho kraja na svojom poslednom zasadnutí 23. októbra. Obsahuje plánované investície a aktivity pre roky 2024 - 2030 a poslúži ako územnoplánovací podklad a strategický dokument. Nové riešenia

cyklo dopravy sa dotknú až 60 obcí na Gemeri. Najvýznamnejšou investíciou bude Gemer Trail, na ktorý plánuje župa do siedmich rokov prilákať až 100-tisíc cyklistov ročne. Trasa s navrhovanou dĺžkou 52 kilometrov má prepojiť najväčšie atrakcie Gemera prostredníctvom cyklistických cestičiek, upravených hrádzí rieky Slaná a modernizovaných účelových komunikácií s minimálnym pohybom vozidiel. Župa už začala pracovať na realizácii troch z piatich úsekov tohto trailu. V pláne je aj realizácia cyklistickej infraštruktúry Krásnohorský Trail. Je navrhnutá ako rozšírenie hlavnej ponuky Gemer trail v smere na atraktívne územie na úpätí Národného parku Slovenský kras a pred-

všetkým UNESCO lokalít Krásnohorská jaskyňa. V hre sú dve alternatívy s dĺžkou 9,8 alebo 10,8 kilometra. Región Gemer priťahuje najmä cyklistov-športovcov, ktorí vyhľadávajú menej známe miesta. Už teraz tam existuje pomerne rozsiahla sieť 24 cykloturistických trás v dĺžke 608 km. Až 80 percent z nich je určených pre horské bicykle, zvyšok tvoria trasy pre cestné bicykle. Rovno zo sedla bicykla možno na Gemeri obdivovať históriu, prírodu, kultúru, alebo si odskočiť na dobré jedlo. Konceptia rozvoja cyklodestinácie Gemer ráta s prepojením športových a turistických zážitkov či rozšírením cyklistických trás o ďalších 148 kilometrov.

Priority poslancov KSK

Aké sú vaše ciele v aktuálnom volebnom období? Čo by ste chceli presadiť z pozície poslanca KSK?

Csaba Furik

SZÖVETSÉG - Magyarok. Nemzetiségek. Régiók.
/ ALIANCIA - Maďari. Národnosti. Régióny

Zasadím sa o obnovenie cestnej infraštruktúry v regióne Medzibodrožia. Zanedbaných úsekov je viacero - v prvom rade sa to týka mosta pri obci Zatin, čo je najhľadanejší problém. Naďalej budem podporovať rozvoj školstva, lebo v oblasti, kde žijem, sa musíme snažiť o zachovanie škôl a tried a neustály rozvoj aj na prospech celého kraja. Po ohlásenom príchode automobilky Volvo by bolo vhodné, aby aj na juhu

východného Slovenska mali študenti možnosť študovať také odborné predmety, aby potom našli uplatnenie na trhu práce. Pomôže to znížiť nezamestnanosť. Na zreteli mám takisto rozmach kultúry - múzeá, knižnice a vôbec osvetu a rôzne podujatia. Inštitúcia je vybudovaná, treba len naďalej rozvíjať ďalšie a ďalšie aktivity, aby ešte stúplo kultúrne povedomie.

Adrianna Gergely Papp

SZÖVETSÉG - Magyarok. Nemzetiségek. Régiók.
/ ALIANCIA - Maďari. Národnosti. Régióny

Život sa nezastaví a treba si stavať priority, aby občania pocítili, že v našom regióne sa oplatí žiť a pracovať. V rámci krátkodobých cieľov sa zameriam na vyriešenie premávky medzi obcami Buzica a Mokrance, pretože mostné prepojenie si žiada nevyhnutnú rekonštrukciu. Obyvatelia sú právom veľmi nespokojní, no obnovu si žiada rovnako viacero úsekov ciest. Problematiká je vozovka zo Šace

smerom na oceľiarne a do Veľkej Idy, kde časť patrí mestu a ďalšia kraju... Veľmi akútnou oblasťou je kvalita životného prostredia, preto riešime situáciu okolo cementárne v Turni nad Bodvou, kde sa občania dožadujú svojich práv a v prvom rade pevného zdravia. Aktuálna je školská téma a najmä zachovanie tried, no podporu si žiada i kultúra a hlavne rozvoj cestovného ruchu a ekoturistiky.

Dušan Goda

Nezávislý kandidát

Mojimi prioritami je hľadať a nachádzať možnosti rozširovania sociálnych služieb, ktoré prináša doba a život - krízovej intervencie pre ľudí bez domova a pre matky s deťmi bez strechy nad hlavou. V oblasti zdravotníctva chcem presadzovať rozhodnutia, ktoré pomôžu k udržaniu a rozšíreniu dostupnosti primárnej lekárskej starostlivosti a zachovaniu a nerušeniu niektorých oddelení v regionál-

nych nemocniciach. Držím sa a ctím si zásady, že verejné financie pochádzajú z práce a umu občanov-voličov. Preto je našou prvoradou poslanceckou povinnosťou nakladať s nimi účelne a hospodárne a zároveň dohliadať a kontrolovať transparentnosť a efektivitu pri ich využívaní vo všetkých oblastiach činnosti KSK. To je základný a určujúci predpoklad k prosperite nášho kraja.

Viac októbrov v roku

Podozrivý pohyb záclony a presúvajúce sa tienie za oknom symbolizujú iba jedno – babka už netrpezlivo čaká na svoju návštevu. Ak patríte medzi tých, ktorí si z detstva aj po desaťročiach úplne jasne pamätajú sladkú vôňu slivkového koláča, k tomu horúce kakao z hrnčeka so zlatým lemom či majstrovanie v kôlničke s bradatým pánom s bielymi vlasmi, máte šťastie. Starí rodičia, ale aj tety, strýkovia či susedia v seniorskom veku vynikajú v maličkostiach, ktorých hodnota sa

prejaví až po rokoch. Z času na čas dá veková priepasť zabrať, no jedno je isté. Patrí im špeciálne miesto v spoločnosti, v našich životoch. V októbri - mesiaci úcty k starším župa skôr narodeným východniarom z Jednoty dôchodcov na Slovensku pripomenula, že nesmú byť na okraji záujmu. Je sa od nich čo učiť a našťastie, ešte vždy vedia motivovať aj svoje deti či vnúčatá. Tých najaktívnejších kraj dokonca ocenil. Takýchto októbrov by mohlo byť pokojne aj 12 v roku.

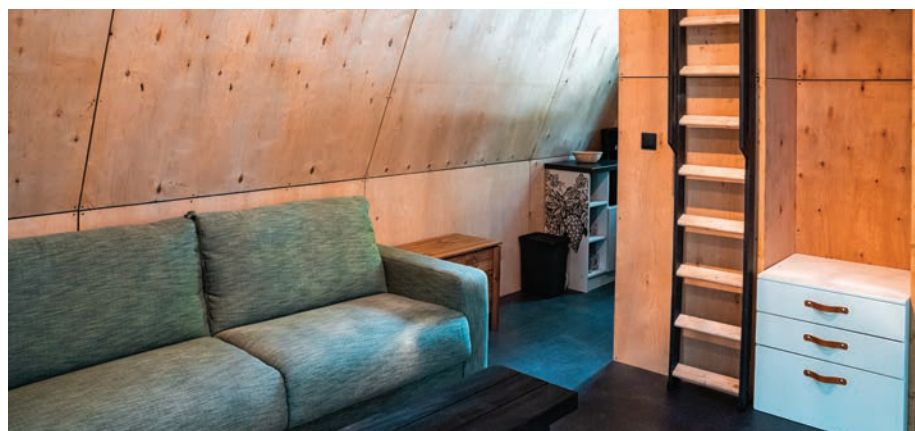

Zažite Tokaj v korunách stromov

Lipovina, Muškát žltý, Furmint, Zeta a Kabar. Zbiehajú sa vám slinky po kvalitnom víne? Zastavte sa v Malej Bare, kde pod týmito názvami nájdete aj 5 domčekov v korunách stromov. To, že nejde len o zaujímavé pomenovanie, spoznáte hneď na prvý pohľad. Tradičné hotely už dávno nie sú jedinou možnosťou pre návštevníkov, ktorí si chcú na svoju dovolenku či výlet pamätať ešte roky. Aj z tohto dôvodu župa podporila

projekt v rámci grantu Terra Incognita. Malé chalúčky sú vybudované vo vzdušných korunách stromov, ako súčasť lesoparku v Campingu Malá Bara neďaleko Stredy nad Bodrogom. Spájajú ich lanové premostenia a súčasťou tohto jedinečného prírodného rezortu je aj vírivka a sauna. Dobrodruhovia v nich nájdú posteľ, kúpeľňu, pohovku, ako aj televízor či malú kuchynku, pričom ubytovanie je dostupné celoročne. Prebudiť sa v

lone prírody, no zároveň s pohľadom na vinice či dokonca s dúškom toho najkvalitnejšieho vína, už nie je iba predstava o Toskánsku. Je to náš slovenský, výnimočný a uznávaný Tokaj. Prečo sa tam vybrať? Okrem ubytovania, akému niet páru, vás čaká pohostinnosť miestnych spolu s taniermi tradičných „holúbkov“, pivnice plné lákavej vône najlepšieho vína, cyklotrasy a hlavne atmosféra Košického kraja.

Jesenná kultúra

Ak sa nazdávate, že jeseň zatvára dvere novým zážitkom, presvedčíme vás o opak. Vyrazte na unikátny festival, výstavu či dokonca svadbu. Tieto podujatia stoja za to.

22. 11. - 25. 11. Rok na Gemi - Zimný festival zvykov a obyčají Gemera

Milovníci folklóru, zamierte do Rožňavy. Predvianočný čas spríjemní festival zvykov a obyčají pod taktovkou Gemerského

osvetového strediska. Remeslá, tanec, spev, gemerské špeciality, pokusy o slovenské rekordy v ručnom tkaní „pokrovca“ či ťahaní štrúdle, sľubujú hodnotný zážitok.

24. 11. Svadobná biela

Staňte sa nachvíľu svadobným hosťom. Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove pozýva na výstavu svadobných šiat v 20. storočí. Šaty vyrozprávajú životné príbehy ich nositeľiek a predstavia aj aristokratické svadby andrášsyojských žien.

1. 12. Meky Žbirka - Roky a dni

Východoslovenské múzeum v Košiciach upriami pozornosť na veľikána slovenskej hudobnej scény. Príďte si zaspomínať na hudobníka s nezabudnuteľným hlasom, anglickým humorom a na hity, ktoré po sebe zanechal.

Viac informácií nájdete na webových stránkach a sociálnych sieťach kultúrnych organizácií Košického samosprávneho kraja.

Súťaž s tajničkou

Milí lúštitelia, správnu odpoveď z tajničky nám pošlite e-mailom na tajnicka@vucke.sk do **30. 11. 2023**. Vyhrať môžete sklenenú fľašu, eko zápisník, šiltovku a klučenku. Účastníci prihlásením sa do súťaže a splnením podmienok dávajú KSK svoj súhlas so spracovaním osobných údajov, ktorými sú poskytnuté identifikačné údaje účastníka súťaže (meno, priezvisko, e-mail, adresa trvalého pobytu, telefónne číslo). Tieto osobné údaje budú spracované výlučne na účely realizácie súťaže a odovzdania výhry. Výhercovia z predchádzajúceho čísla: **Katarína Veselá, Anna Jacková.**

Zakynthos je hlavné mesto gréckeho ostrova Zakynthos. V minulosti ho označovali za Benátky juhu. Solomosovo námestie nesie meno po gréckom básnikovi. Dionysios Solomos bol zakladateľom modernej gréckej poézie a je (tajnička). Ak si chcete užiť pekný výhľad na mesto, oplatí sa prejsť na vyhladku nad mestom.

Autor: Juraj Mitošinka	austrálsky cicavec, klokan	1. časť tajničky	rímske číslo 1500	pravo-slávny kňaz	terénna vyhládka	Nicolov hranol	staršie mužské meno	Pomôcky: kampong, Auric, lub, Gallus, gon	úpenlivá (bás.)	juho-americký nejedovavý had	slovesná predpona	4. časť tajničky	diera
dedina v Indonézi (etnogr.)								biedne					
ženské meno								bývanie niekde vybav					
značka jednotky nanotesla			prejav úcty nepomeľ								zn. jedn. milivolt stalo sa mladším		
jávsky gong				Leopoldína (dom.) francúzsky skladateľ						osobné zámeno časť plyn. sporáka			
močovina (biol.)					bočná strana huslí produkt včiel				hemženie (zried.) citoslovce obľížania				
ľudská schopnosť myslieť, um						salicylan fenylnatý tam (expr.)						3. časť tajničky	vo veľkej miere
soška bôžika lásky							mužatka (lek.) africký vietor						
Pomôcky: Midas, salol, virago, solano	uvoľni poistku	frygický kráľ	2. časť tajničky					zadrhnutie vyvýšené miesto pre poľovníka					
jeden z rodičov					špičkový (z angl.) benátsky cestovateľ				cukornatý roztok arabský náčelník				
rozdeľuj				šablňa (poet.) doľu (zried.)						otec (hypok.) odieraj			
rímske číslo 9			kto je rád iba doma ECV Veľké ho Krtiša								zn. jedn. kilometer zn. prvku dysprózium		
bezlistá byť nesúca kvet						viac ako jeden							
kleplo						zbaví prikrytia							